

Revisjonsrapport

Rapport	
Rapporttittel Rapport etter tilsyn med Statoil og COOR sin styring av beredskap og styring av arbeidsmiljø for forpleiningen i en tid med endringsprosesser	Aktivitetsnummer 001037036
Gradering	
☒ Offentlig	☐ Begrenset
☐ Unntatt offentlighet	☐ Fortrolig
☐ Strengt fortrolig	
Involverte	
Hovedgruppe T-1	Oppgaveleder Anthoni Larsen
Deltakere i revisjonslaget Aina Eltervåg, Irene B. Dahle og Brit Gullesen	Dato 6.9.2017

1 Innledning

Vi førte tilsyn med Statoil og COOR sin styring av beredskap og styring av arbeidsmiljø for forpleiningen i en tid med endringsprosesser på Statfjord B, fra 13. til 23. juni 2017.

Aktiviteten har bestått av oppstartsmøte tirsdag 13. juni 2017 og intervjuer med landorganisasjon onsdag 14. juni 2017. Det ble gjennomført en verifikasjon om bord Statfjord B tirsdag 20. til fredag 23. juni 2017. Under møtet med landorganisasjonen fikk tilsynslaget presentert prosesser og systemer som skulle bidra til å sikre styring av beredskap og forebygging av helseskade og sykefravær i forpleiningen på Statfjord B. Disse temaene ble videre utdypet under verifikasjon offshore.

Statoil hadde lagt forholdene godt til rette for gjennomføringen av tilsynet, og det involverte personellet bidro på en konstruktiv og positiv måte.

2 Bakgrunn

Ptils hovedtema for 2017 er «Trenden skal snus». De to siste årene har vært preget av alvorlige hendelser og sikkerhetsmessige utfordringer. I 2017 skal utviklingen snus – med Ptil som pådriver og næringen som utøver. Ptils hovedtema har tre spissinger, en av disse, «robusthet» er særlig relevant for denne tilsynsaktiviteten. Krav til robuste løsninger gjelder for teknologi, kapasitet, kompetanse, organisering og styring i alle faser av virksomheten.

Næringen gjennomfører flere omstillingsprosesser for å tilpasse seg et lavere kostnadsnivå. Aktørens ansvar for å sikre at krav til forsvarlig virksomhet, kontinuerlig forbedring og risikoreduksjon, gjelder også i tider med endringer.

Gjennom denne tilsynsaktiviteten på Statfjord B hadde vi særlig oppmerksomhet på at risiko vurderes, enkeltvis og samlet, i forkant av beslutninger, og at besluttede tiltak ivaretar beredskap og arbeidsmiljø - både på kort og lang sikt.

I 2016 ble det gjennomført en møteserie med tre operatører, en boreentreprenør og fire forpleiningselskap. Bakgrunnen for møteserien var blant annet flere bekymringsmeldinger knyttet til kapasitet og kompetanse i forpleiningselskap og økt risiko for helseplager og økt sykefravær. Verifikasjonen på Statfjord B var også en oppfølging av nevnte møteserie, men ble utvidet til å omfatte også styring av beredskap.

I møteserien på land valgte vi å legge hovedvekt på selskapenes oppfølging av psykososialt arbeidsmiljø og ergonomi. Det er kjente sammenhenger mellom omstilling- og nedbemanningsprosesser og psykososialt arbeidsmiljø. Nedbemanninger er rapportert å kunne utløse stressreaksjoner hos de ansatte på grunn av økt arbeidsmengde, økt jobbusikkerhet og redusert selvbestemmelse blant de som blir igjen på arbeidsplassen. Vi vet også at psykososialt arbeidsmiljø i stor grad henger sammen med risiko for å utvikle muskel- og skjelettplager. Resultater fra spørreskjemaundersøkelsen i RNNP (2015) viser at forpleiningspersonell rapporterer høyere forekomst av arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager sammenlignet med andre grupper.¹

Forskningen på helsemessige konsekvenser knyttet til raske nedbemanninger relatert til ytre hendelser og kortsiktige behov, rapporterer at nedbemanning gir økt risiko for å utvikle psykiske plager blant de ansatte. Det foreligger mye forskning som har dokumentert at medvirkning og opplevelse av kontroll er viktige betingelser for å kunne mestre potensielt stressende hendelser på en god måte. Flere studier viser også at nedbemanning fører til økt langtidssykefravær blant gjenværende ansatte, mens effekten på korttidssykefraværet synes å ha motsatt fortegn (RNNP, 2016).²

Under møtet med ledelsen på land ba vi om å få presentert prosesser og systemer som skal bidra til å sikre styringen av beredskap og arbeidsmiljø på Statfjord B. Presentasjonen omfattet:

- planlagte/pågående effektiviseringstiltak, aktiviteter, prosjekter som berører beredskap land/hav
- risiko- og beredskapsanalyse
- gjennomgang av COOR og Statoil vedrørende positive og negative erfaringer med kontrakten så langt
- kartlegging og risikovurdering av arbeidsmiljøforhold for forpleiningen
- risikoreduserende tiltak, med betydning for forpleiningen, som er gjennomført på Statfjord B
- viktigste fora for arbeidstakermedvirkning for forpleiningen på Statfjord B

Disse temaene ble fulgt opp videre under verifikasjon på Statfjord B, ved gjennomgang av styrende dokumenter og presentasjoner, intervjuer med driftspersonell, samt samtaler med vernetjenesten. Videre ble det gjennomført en befaring på innretningen, ledet av verneombud. Vi observerte også en beredskapsøvelse med mann over bord ved arbeid over sjø som scenario, inkludert sjøsetting av innretningens MOB-båt.

Oppsummeringsmøtet ble holdt om bord på Statfjord B, med deltakelse av personell fra land på video.

¹ Holte K., Skoland K. (2016): Risikoindikatorer for selvrapporterte muskel- og skjelettplager – hav og land. RNNP analyse - Spørreundersøkelsen for 2011, 2013 og 2015 IRIS Samfunnsforskning.

² Aagestad C., Sterud T., Tynes T., Løvseth E., Bakke B.: Endrede betingelser for risiko som følge av omstilling og nedbemanning. STAMI/NOA.

Vi har tidligere gjennomført en tilsvarende tilsynsaktivitet på Oseberg Feltsenter hvor Statoil har egen forpleining.

3 Mål

Målet med tilsynet var å:

- Verifisere at det er etablert prosesser som sikrer ivaretagelse av antakelser, forutsetninger, begrensninger og anbefalinger i beredskapsanalysen for Staffjord B og at disse blir kommunisert ut til beredskapsorganisasjonen slik at operatøren, i en periode med oppmerksomhet på kost/nytte, opprettholder en robust og kompetent beredskapsorganisasjon.
- Føre tilsyn med hvordan Statoil gjennom utforming av rammebetingelser og oppfølging av entreprenører legger til rette for at forpleiningspersonell ikke utsettes for risiko for helseskade og at beredskapsoppgaver ivaretas.
- Føre tilsyn med hvordan COOR ivaretar sitt selvstendige ansvar for styring av helse, miljø og sikkerhet.

4 Resultat

For beredskap er vårt hovedinntrykk at systemer, dokumenter og prosesser bidrar til å sikre en helhetlig styring av beredskap og at Staffjord B på dette skiftet har en kompetent og robust beredskapsorganisasjon ombord.

Rammebetingelser som legges i kontrakter og kontraktsoppfølgingen påvirker helse, miljø og sikkerhet. Det er krav i regelverket til at alle forhold som kan påvirke HMS skal vurderes, også forhold som påvirker HMS og HMS-styring indirekte gjennom kontrakter. For forpleiningspersonell er det særlig fastsettelse av bemanning som har betydning. Bemanningen for forpleiningen fastsettes ut fra en såkalt «trappetrinnsmodell». Denne modellen innebærer at når POB kommer under et på forhånd bestemt nivå, så reduseres bemanningen i forpleiningen. På Staffjord B var en nå i en situasjon der en til tider hadde historisk lav POB. Dette medførte at forpleiningen kom ned på trappetrinn som de ikke hadde erfaring med.

Det ble avdekket ett avvik knyttet til bemanning. Det er ikke gjennomført HMS-analyser ved fastsetting og endring i bemanningen i forpleiningen. En har derfor ikke et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for bemanningsfastsettelsen.

Det er indikasjoner på at bemanningen kan være for lav på enkelte trappetrinn.

Forpleiningspersonell er en gruppe som er spesielt utsatt for muskel- og skjelettplager. Vi la derfor spesielt vekt på hvordan Statoil og COOR driver forebyggende arbeid for å redusere denne risikoen.

I tilsynet ble det avdekket ett forbedringspunkt knyttet til kartlegginger og risikovurderinger innen ergonomi.

5 Observasjoner

Det er to hovedkategorier av observasjoner:

- *Avvik*: Observasjoner der vi påviser brudd på/manglende oppfyllding av regelverket.
- *Forbedringspunkt*: Observasjoner der vi mener å se brudd på/manglende oppfyllding av regelverket, men ikke har nok opplysninger til å kunne påvise det.

5.1 Avvik

5.1.1 Bemanning

Avvik:

Det er ikke gjennomført HMS-analyser ved fastsetting og endring i bemanningen i forpleiningen. En har derfor ikke et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for bemanningsfastsettelsen.

Begrunnelse

- Bemanningen for forpleiningen fastsettes ut fra en såkalt «trappetrinnsmodell». Denne modellen innebærer at når POB kommer under et på forhånd bestemt nivå, så reduseres bemanningen i forpleiningen. Hverken Statoil eller COOR kunne vise til at det var gjennomført analyser for å vurdere om bemanningen på de ulike trappetrinn er forsvarlig i et HMS-perspektiv. En har derfor ikke et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag til å fastsette bemanning på de ulike trinnene og til å vurdere mulige konsekvenser av bemanningsnivået mht risiko for å utvikle helseplager og sykefravær
- Det kom fram i intervju at det ikke er brukt arbeidsmiljøkompetanse når bemanningsnivået på de ulike trappetrinnene er fastsatt. En har heller ikke i tilstrekkelig grad vurdert den samlede ergonomiske belastningen for grupper i forpleiningen (ref. forbedringspunkt 5.2.1.). Beslutningsgrunnlaget for å vurdere hvorvidt bemanningen er forsvarlig mht risiko for utvikle helseplager og sykefravær er derfor ikke tilstrekkelig.
- Det ble observert indikasjoner på at bemanningen kan være for lav på enkelte trappetrinn:
 - Sykefraværet i forpleiningen på Statfjord B er svært høyt (ca. 18%). Dette kan være en indikasjon på at bemanningen ikke er vurdert tilstrekkelig med hensyn til oppgaver, belastning og eventuelle behov for tilrettelegging i arbeidet
 - Statfjord B er nå i en situasjon der en i perioder har lav POB. Dette fører til at forpleiningen kommer ned på bemanningsnivå man ikke har hatt erfaring med. Når POB kommer under 110 går renholdspersonellet, ut fra trappetrinnsmodellen, ned med to personer. Når POB går under 130 går kokkene ned fra fire til tre. Det har kommet fram i tilsynet at de forpleiningsansatte opplever at arbeidsbelastningen blir for stor på de laveste nivåene. Forpleiningen på Statfjord B har spilt inn til COOR og Statoil at bemanningen i renhold er for lav når POB går under 110. Det har til nå ikke blitt gjort endringer mht dette.
 - Tid til verneombudsarbeid og til trening i førstehjelpslag blir fremstilt som en utfordring når bemanningen er lav. Det blir sagt at disse aktivitetene utføres, men at det går ut over de som er igjen og at dette oppleves som en belastning. VO og deltakere på førstehjelpslag mener også at det går for mye ut over kollegaene når de har slike verv.
 - Det kom fram i intervju at det på lave trinn i bemanningsmodellen ikke er mulig å tilrettelegge for personer med redusert funksjonsevne (jf. aml 4-6 første ledd).
 - Det er kommet fram i intervju at en viktig forutsetning for bemanningsfastsettelsen var at renhold skulle utføres ut fra

renholdsprogrammet INSTA 800. Det ble tatt opp i intervju at flere av de forpleiningsansatte ikke kunne INSTA 800 godt nok til at dette faktisk bidro til mindre arbeidsbelastning. Det ble sagt at renholdet gjennomføres i tråd med gamle standarder og egen yrkesstolthet. Dermed er ett viktig premiss for bemanningsfastsettelsen ikke tilstede.

Krav:

Styringsforskriften § 11 om beslutningsgrunnlag og beslutningskriterier og §14 om bemanning og kompetanse

Arbeidsmiljøloven § 4-6 første ledd om tilrettelegging for arbeidstakere med redusert funksjonsevne

5.2 Forbedringspunkt

5.2.1 Kartlegginger og risikovurderinger innen ergonometri

Forbedringspunkt:

Det ble under tilsynet avdekket svakheter i COORs kartlegginger og risikovurderinger innen ergonometri for forpleiningspersonellet.

Begrunnelse:

- Det ble utført grove vurderinger av ergonomisk risiko basert på faglig skjønn, men uten bruk av anerkjent og formålstjenlig metodikk. I enkelte tilfeller vil det kunne være formålstjenlig å vurdere risiko ved å benytte validerte, forskningsbaserte risikokartleggingsverktøy.
- Det framkom ikke tydelig hvilke kroppsområder som var utsatt for risiko i forbindelse med ulike aktiviteter.
- Det var uklart hvordan man kom fram til resultater for samlet vurdering av oppgaver for grupper av personell utover at det var gjort en skjønnsmessig vurdering. Det framgikk ikke hvilke spesifikke kroppsområder som samlet sett var mest utsatt. Et eksempel på dette var samlet vurdering av kokkenes arbeid, hvor skuldre ble belastet ved kutting av mat, løft og bæring av bakker, håndtering av proviant, tilberedning av mat, arbeid i skrubbe osv. Det framgikk ikke her hvordan man vurderte den totale skulderbelastningen for kokkene.
- Under intervju kom det fram at COOR ikke hadde en beskrivelse av hvordan gjennomføring av risikovurdering innen ergonometri skulle foregå, både når det gjaldt enkeltvis og samlet vurdering av faktorer som kan medføre muskel- og skjelettplager. Det forelå dermed ikke en beskrivelse av anerkjente og formålstjenlige metoder som kan anvendes ved risikovurderinger. Det var dermed opp til den enkelte ergonom/utfører å velge framgangsmåte og metodikk.

Gjennomførte grove risikovurderinger utgjorde dermed et svakt grunnlag for å identifisere målrettede, treffsikre tiltak på oppgave- og gruppenivå for å redusere risiko for muskel- og skjelettplager.

Krav:

Styringsforskriften § 16 om generelle krav til analyser
Styringsforskriften § 18 om analyse av arbeidsmiljøet

6 Andre kommentarer

Bruk av alarm reaksjonslag (ARL)

I beredskapsanalysen for Statfjord B er det beskrevet at ARL ikke er et innsatslag. ARL står allikevel beskrevet i forenelighetsmatrisen (over beredskapsressurser) i beredskapsanalysen som en beredskapsressurs, med tilhørende ytelseskrav som om de var et innsatslag. Videre viser Statfjord B sin forenelighetsmatrise at rolle som ARL ikke lar seg kombinere med rolle i mann over bord (MOB) båtlag. Det er allikevel opprettet en intern dispensasjon for å kombinere disse rollene.

Respons ved gassdeteksjon

Ved deteksjon av gass sendes alarm reaksjons lag (ARL) til området for å sjekke ut og rapportere til kontrollrommet (sjekk og rapporter). Dette er vanlig praksis for produksjonsinnretningene på sokkelen. ARL, som består av uteoperatører, er instruert om at de ikke skal gå inn i områder med gass eller sette seg selv i fare.

Erfaring fra granskinger av større gasslekkasjer, eks. Statoil Oseberg Feltsenter 17.6.2013 og BP Ula 12.9.2012, er likevel at uteoperatører, som et resultat av sjekk og rapporter praksisen, har befunnet seg i eller i umiddelbar nærhet av området med gass. Ved antenning av gassen kunne dette resultere i alvorlig skade eller død. Dersom en gasslekkasje antennes, skjer det typisk kort tid etter at lekkasjen har startet.

I perioden fra uteoperatøren blir sendt ut for å sjekke til han kommer til området kan en liten lekkasje ha utviklet seg til en større lekkasje. Med mindre uteoperatøren blir informert av kontrollrommet, kan det være vanskelig for ham å vurdere om det er sikkert å gå inn i området. Det er viktig å ha en bevisst strategi for når uteoperatør sendes til området for å sjekke, og om det er hensiktsmessig å sende inn operatøren umiddelbart etter en gassdeteksjon. Ved detektorfeil eller små lekkasjer vil en for eksempel kunne få dette bekreftet ved at kontrollromsoperatør over tid ser at det ikke er flere detektorer som detekterer gass.

Beredskapsplan

Petroleumstilsynet har ikke mottatt Statfjord B sin beredskapsplan i elektronisk utgave, iht. tidligere utsendt brev om «Innsending av beredskapsplaner for landanlegg, samt faste og flyttbare innretninger på norsk sokkel», referanse Ptil 2016/328/RSH/RS, datert 31. mars 2016.

7 Deltakere fra oss

Irene B. Dahle	fagområde arbeidsmiljø	
Brit Gullesen	fagområde arbeidsmiljø	
Aina Eltervåg	fagområde logistikk og beredskap	
Anthoni Larsen	fagområde logistikk og beredskap	- oppgaveleder

8 Dokumenter

Følgende dokumenter ble benyttet under planleggingen og utføringen av tilsynet:

- Agenda inkl intervjukandidater
- Organisasjonskart SF LED - med bilder

- Organisasjonskart Statfjord B
- Onshore_offshore organisasjonskart for Coor
- Beredskapsanalyse SFB
- Alarminstruks SFB__A3 plakat_2016 norsk
- Beredskapsrapport (bemanningsplan) SFB
- Gjennomførte øvelser 2016
- Gjennomførte øvelser pr 29.05.2017
- Planlagte øvelser 2017
- HMS_plan for forpleining for 2017_Coor
- Oversikt over gjennomførte kartlegginger og risikovurderinger
- Oversikt over planlagte og gjennomførte tiltak
- Tiltak modifikasjonsprosjekt kjøkken
- AMU referat fra Coor 2016_2017
- K-AMU Årsrapport og referat
- Sykefraværstatistikk for de siste 3 år for forpleiningspersonell
- Liste over verneombud for forpleiningspersonell SFB_ med oversikt over opplæring.docx
- Vedlegg 11 _ til punkt 10_ L-AMU Møtereferat_10052016
- Vedlegg 12_ til punkt 10_ L-AMU Møtereferat_23082016
- Vedlegg 13_ til punkt 10_ L-AMU Møtereferat_24102016
- Vedlegg 14_ til punkt 10_ Årsrapport Lokalt AMU 2016
- Vedlegg 15_ til punkt 10._ L-AMU Møtereferat_07022017
- Vedlegg 16_ til punkt 10._ L-AMU Møtereferat_10052017
- Vedlegg 1 til Punkt 8.1_ Kartlegging-risikovurdering Coor, SFB_ 2015
- Vedlegg 2 til Punkt 8.1_ kartlegging_ 2017_ Risikoskjema m tiltakspl SFB
- Vedlegg 3 til Punkt 8.1_ Kartlegging_ 2017 revisjon risikov Coor, SFB
- Vedlegg 4 til punkt 8.1_kartl 2015-Risikoskjema m tiltakspl
- Vedlegg 5 til punkt 8-1 _ kartl _ arbeidshelseunders 2016 Coor SM
- Vedlegg 6 til punkt 8.1_ Kartl_ MMI_ 2016_ SSB_ Skift 1
- Vedlegg 7 til punkt 8.1_ Kartl_ MMI_ SFB_ Skift2
- Vedlegg 8 til punkt 8.1_kartl_ MMI_ SFB_ skift3
- Vedlegg 9 til punkt 8.1 _kartl_ SFB_ handlingspl- MMI
- Vedlegg 10 til punkt 8.1_kartlegginger_ HMS kultur- Propel_ SFB
- Presentasjon ifm oppstartsmøtet tilsyn 13062017 Statfjord B
- 9.2 WEHRA LQ og værdekk -2012 - Statfjord B
- 9.2.1 2017 Verifikasjon WEHRA Forpleining SFB 2012 Statfjord B
- 9.2.2 Rapport Ergonomisk kartlegging ESS i etterkant av WEHRA 2012 - Risikokartlegging Statfjord B
- Svar på spørsmål ifm tilsyn på Statfjord B
- Tilbakemelding på spørsmål ifm tilsyn på Statfjord B
- Tilbakemelding på spørsmål fra COOR ifm tilsyn på Statfjord B
- Analyse av trappetrinnsmodellene
- Dispensasjon 138013: Unntak fra krav om at rolle som ARL og MOB båtlag ikke kan kombineres
- Improvement proposal 11510: Lokalt tillegg for Statfjord B for OM105.05 Arbeid over sjø
- Dispensasjon 141358: Borekampanje SFB uten fast sikkerhetsleder, herunder også;
 - Drøfting og vurdering
 - Sammendrag og rapport

- Internt krav: Statfjord (DPN OS SF) – Organisasjon, ledelse og styring, OMC01, final ver. 3
- Synergi rapport 1510542 HMS hendelse
- Synergi rapport 1493206 PIV beredskap
- LEAN forslag; 09.10.16 Fjerne tapper på hjørnene av søppel skipper
- EXT-000276 – Adgang til områder med stengt eller begrenset ferdsel – Statfjord B

Vedlegg A

Oversikt over intervjuet personell.